

Quicksan natuuronderzoek bedrijventerrein Homoet

Quickscan natuuronderzoek bedrijventerrein Homoet

Beknopt overzicht van de inventarisatiegegevens

Quickscan natuuronderzoek bedrijventerrein Homoet

In opdracht van:

Syncera Milieu
Contactpersoon: ir. P.W.M. van Mullekom
Postbus 5076
6802 EB ARNHEM

Uitgevoerd door:

Ecochore Natuurtechniek
Ruiterweg 8
7152 DE EIBERGEN
T 0544-350297
M 06-53681534
E ecochore@wanadoo.nl
Auteur B. Voerman
Veldwerk: B. Voerman

januari 2007

Dit rapport is gedrukt op 100% FSC-papier

Inhoud

1. Aanleiding en doel	4
2. Inventarisatieopzet en gebiedsbeschrijving	5
2.1 Onderzoeksmethode	5
2.2 Gebiedsbeschrijving	5
2.3 Natuurbeschermingswet 98, Vogelrichtlijn en Habitatrictlijn	5
2.4 Geplande werkzaamheden	6
3. Onderzoeksresultaten	8
3.1 Flora	8
3.2 (Broed)vogels	8
3.3 Herpetofauna	8
3.4 Zoogdieren	9
3.5 Ongewervelden	9
4. Toetsing Flora- en Faunawet en Natuurbeschermingswet	10
4.1 Algemeen	10
4.2 Flora	10
4.3 (Broed)vogels	10
4.4 Herpetofauna	11
4.5 Zoogdieren	11
4.6 Ongewervelden	12
4.7 Consequenties tijdens de bouwactiviteiten en de zorgplicht	12
4.8 Natuurbeschermingwet 1998	12
5. Conclusie en aanbevelingen	13
Literatuur	14
Bijlage	14

1. Aanleiding en doel

De gemeente Buren heeft voor de kern Maurik een Masterplan opgesteld. In dit plan is de ontwikkeling van een nieuw bedrijventerrein opgenomen; gelegen aan de oostgrens van de bebouwde kom. Het nieuwe bedrijven terrein, met de naam Homoet, beslaat een oppervlakte van 18,5 ha en is gelegen aan de Homoetsestraat.

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet (FF-wet) van kracht. Middels deze wet wordt een groot aantal plant- en diersoorten beschermd.

Als er plannen zijn om bepaalde handelingen uit te voeren, zal er onderzocht moeten worden of deze plannen, of onderdelen hiervan, nadelige effecten kunnen hebben op aanwezige, of mogelijk aanwezige, beschermde flora en fauna. Middels een natuurtoets kan worden bepaald of dier- en plantsoorten negatieve gevolgen kunnen ondervinden van de werkzaamheden dan wel dat er gezocht moet worden naar mitigerende en/of compenserende maatregelen. Hiervoor zullen eventueel ontheffingen moeten worden aangevraagd bij Dienst Regeling van het ministerie van LNV.

Om aan de zorgplicht te kunnen voldoen, die gesteld wordt in de Flora- en Faunawet, heeft de gemeente Buren Syncera Milieu opdracht gegeven voor de uitvoering van een quickscan natuurtoets om zo de mogelijk negatieve effecten op flora en fauna in kaart te brengen. Middels een quickscan wordt een indruk verkregen van de mogelijke waarden van een gebied voor flora en fauna. In opdracht van Syncera Milieu heeft Ecochore Natuurtechniek het veldwerk uitgevoerd. Dit rapport beschrijft de bevindingen en consequenties.

2. Inventarisatieopzet en gebiedsbeschrijving

Voor deze quickscan is het perceel op 4 januari 2007 door een medewerker van Ecochore Natuurtechniek bezocht om zo een verwachting uit te kunnen spreken van het voorkomen van, dan wel het gebruik maken door, beschermde dier- en plantsoorten in het gebied, zoals vermeld in de Flora- en Faunawet, Habitatrichtlijn, Vogelrichtlijn en Rode Lijsten.

2.1 Onderzoeksmethode

Iedere dier- en plantengroep heeft zijn eigen methode van inventarisatie om zo een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de betekenis van het gebied voor de betreffende soorten of groepen.

Dit onderzoek is uitgevoerd in de vorm van een quickscan. Er is zowel globaal gekeken naar de daadwerkelijk aanwezige flora en fauna, als naar de mogelijke waarden die het gebied herbergt in andere tijden van het jaar die tijdens een éénmalig bezoek niet kunnen worden vastgesteld.

Naar aanleiding van quickscanresultaten kan worden aangegeven of nadere inventarisaties gewenst zijn of dat redelijkerwijs kan worden aangenomen dat de effecten op aanwezige (beschermde) flora en fauna geen bedreiging opleveren en of ontheffingen in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk zijn.

Het veldbezoek is overdag uitgevoerd. De weersgesteldheid was regenachtig met opklaringen met een maximum temperatuur van ca. 10 °C en windkracht 5.

2.2 Gebiedsbeschrijving

Het onderzoeksgebied is gelegen ten oosten van de bebouwde kom van Maurik in de gemeente Buren. Het gebied beslaat ca. 18,5 ha en bestaat in hoofdzaak uit weilanden, boomgaarden en een sportveldencomplex.

Met name ten zuiden van de Homoetsestraat heeft het gebied een weidse uitstraling met verspreid enkele meidoorns en wilgen en diverse watervoerende sloten. Dit beeld, in combinatie met de kleiige bodem, zijn kenmerkend voor het uiterwaardenlandschap waar dit binnendijkse gebied deel van uitmaakt.

Langs de Homoetsestraat is gedeeltelijk laanbeplanting aanwezig bestaande uit meidoorn spec. en gewone es.

Verspreidt door het gebied wordt bebouwing aangetroffen, met name langs de Homoetsestraat en het gebied ten noorden hiervan. Het sportcomplex aan de noordzijde van de Homoetsestraat heeft een sterk besloten karakter door de aanwezigheid van veel struweel en bomen.

Zie voor gebiedsligging figuur 1 en 2.

2.3 Natuurbeschermingswet 98, Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn

Zowel ten noorden als ten zuiden van het gebied treffen we op enige afstand een Vogelrichtlijngebied. In het noorden betreft dit de uiterwaarden van de Neder-Rijn op ca. 1 km afstand gelegen; in het zuiden op ruim 8 km afstand, betreft het de uiterwaarden van de Waal.

Beide gebieden zijn aangewezen Vogelrichtlijngebieden en worden in de loop van 2007 opnieuw vastgesteld en opgenomen in de gewijzigde Natuurbeschermingswet 98.

Het uiterwaardengebied van de Neder-Rijn is aangewezen voor verschillende water- en oevervogels. Als kwalificerende soorten zijn de volgende opgenomen:

Kleine Zwaan, Kolgans en Kwartelkoning. Daarnaast zijn nog verschillende vogelsoorten waarvoor het gebied is aangewezen. Zie bijlage 1 voor de volledige lijst en overzichtskaart.

Het te ontwikkelen bedrijventerrein zal geen directe invloed uitoefenen op het richtlijngebied. Wel kunnen door de externe werking enkele vogelsoorten negatief worden beïnvloed doordat het gebied in de huidige situatie onderdeel uit kan maken van het foerageergebied bijv. Kleine Zwaan, Kolgans en Grauwe Gans ('s winters) en Grutto, Wulp en Kievit ('s zomers - broedgebied). Hiervoor is nader onderzoek noodzakelijk.

Significant negatieve effecten op de vogelsoorten en habitattypen van het richtlijngebied de Waal is niet te verwachten.

2.4 Geplande werkzaamheden

Het huidige landschap zal worden omgevormd tot bedrijventerrein. Hierdoor zullen aanwezige natuurelementen als sloten, weiden en boomsingels worden verwijderd indien deze niet zijn in te passen in het nieuwe plan.

Foto 2: Weids landschap in het zuidelijke deel van het gebied

Figuur 1. Ligging onderzoeksgebied

Figuur 2. Luchtfoto plangebied

3. Onderzoeksresultaten

In dit hoofdstuk worden kort de bevindingen weergegeven waarna een conclusie en enkele aanbevelingen worden gegeven. Als aanvulling op het veldbezoek zijn gegevens van het Natuurloket geraadpleegd voor de kilometerhokken 157-441 en 158-441.

3.1 Flora

Door de aanwezigheid van kleigrond herbergt het gebied met name soorten van rijke gronden. Dit komt overeen met enkele kenmerkende soorten die zijn aangetroffen als Grote Brandnetel, Hondsdraf, Berenklaauw, Kruipende boterbloem, Fluitenkruid, Ridderzuring en Akkerdistel.

De meeste sloten waren ten tijde van het onderzoek reeds geschoond waardoor nagenoeg geen watervegetatie meer aanwezig was. Uit het maaisel, dat veelal nog op de insteek van de sloten aanwezig was, blijkt dat met name Riet en op sommige plaatsen Grote Lisdodde een dominante plaats in de sloten innemen. In de sloot langs de Driesweg werden verschillende planten aangetroffen van de Rode Lijstsoort Brede Waterpest (*Eloдея canadensis*).

Gezien de periode en intensiteit van de inventarisatie is er geen volledige florakartering uitgevoerd. Hierdoor zullen soorten gemist zijn, mogelijk ook beschermde en Rode Lijst soorten.

Bij het Natuurloket zijn 2 beschermde en Rode Lijstgenoteerde planten bekend binnen het kilometerhok 157-441 en 3 beschermde en 4 Rode Lijstgenoteerde planten binnen het kilometerhok 158-441. Om welke soorten het hier gaat is met deze informatie niet aan te geven. Er kan, met name voor kilometerhok 158-441 worden verwacht dat de meeste soorten binnen het plangebied vallen.

3.2 (Broed)vogels

Het veldbezoek heeft plaatsgevonden in de winter. Hierdoor zijn geen territorium indicerende broedvogels waargenomen. Gezien de opbouw van het gebied zijn verschillende groepen vogelsoorten die binnen de gebiedsgrenzen kunnen broeden. Dit zijn met name vogelsoorten van (met enkele soorten als voorbeeld):

● weiden:	Kievit, Grutto en Wulp
● akker-, sloot- en weideranden:	Veldleeuwerik, Graspieper, Gele Kwikstaart
● wateren:	Meerkoet, Wilde Eend
● struwelen:	Heggenmus, Grasmus, Braamsluiper
● erven:	Steenuil, Turkse tortel, Huiszwaluw
● bebouwde kom:	Koolmees, Merel, Vink

Alle (mogelijk) in het gebied broedende vogelsoorten zijn beschermd krachtens de Flora- en Faunawet en de Vogelrichtlijn.

Gezien de opbouw van het landschap, weiden, akkers, struweel, boomgaarden, erven, ruigten en waterpartijen, zijn er voor een relatief grote groep vogels geschikte broedlocaties.

3.3 Herpetofauna

Tijdens het veldbezoek zijn geen waarnemingen gedaan van reptielen en amfibieën. De aanwezigheid van deze diergroep is echter wel mogelijk. Met name voor de soorten Bruine Kikker, Bastaardkikker en Meerkikker en, in mindere mate, voor Kamsalamaner en Ringslang.

Het Natuurloket beschikt niet over inventarisatiegegevens van deze diergroep.

3.4 Zoogdieren

Tijdens de quickscan zijn enkele holen aangetroffen van muizen. Mogelijk betreft het hier Woelmuizen: Veldmuizen. Overige sporen van zoogdieren zijn niet aangetroffen.

In de boomgaarden en rondom het sportveldencomplex, zullen verschillende soorten kunnen worden aangetroffen als verschillende soorten muizen, Egel, Konijn, Eekhoorn en kleine marterachtigen als Wezel, Hermelijn en Steenmarter.

Gezien de ligging van het gebied nabij de bebouwde kom, de aanwezigheid van bebouwing in het gebied en verschillende houtopstanden als de beplantingen op het sportveldencomplex en de boomgaarden, vormt het gebied een matig geschikt biotoop voor jagende vleermuizen Gewone Dwergvleermuis en Laatvlieger. Boombewonende soorten zijn in het gebied niet te verwachten gezien het nagenoeg ontbreken van boomholten.

Bij het Natuurloket zijn voor het kilometerhok 157-441 enkele zoogdierwaarnemingen bekend waarvan 2 tabel 2 soorten en 1 tabel 3 soort. Om welke soorten het gaat kan niet met zekerheid worden aangegeven; zeer waarschijnlijk betreft het Steenmarter, Eekhoorn en een vleermuisensoort.

3.5 Ongewervelden

In het plangebied zijn geen insectensoorten waargenomen. In potentie is het gebied geschikt voor diverse insectensoorten als vlinders en libellen. Er kan echter vanuit worden gegaan dat het hier algemene en niet beschermde soorten betreft gezien de veelal zeer specifieke eisen die deze dieren aan het habitat stellen.

Het Natuurloket maakt melding van 1 Rode Lijstgenoteerde dagvlinder. Om welke soort het gaat kan met deze informatie niet worden aangegeven.

4. Toetsing Flora- en Faunawet en Natuurbeschermingswet

4.1 Algemeen

Sinds het inwerking treden van de AMvB artikel 75, 26 feb. 2005, is de beschermde status van dieren en planten opgedeeld in 3 tabellen.

De groep Vogels wordt niet specifiek aangegeven in de tabelverdeling. Uit jurisprudentie blijkt dat binnen het broedseizoen vogelsoorten getoetst moeten worden middels de uitgebreide toets (tabel 3). Buiten het broedseizoen kan worden volstaan met een lichte toets (tabel 2) indien de werkzaamheden verwonding of doden tot gevolg kunnen hebben.

Tabelindeling Flora- en Faunawet

- Tabel 1: Algemene soorten: algemene vrijstelling of ontheffing/lichte toets
- Tabel 2: Overige soorten: vrijstelling met gedragscode of ontheffing/lichte toets
- Tabel 3: Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB: vrijstelling met gedragscode of ontheffing/uitgebreide toets

4.2 Flora

In het gebied zijn tijdens de quickscan geen beschermde plantensoorten waargenomen. Wel is 1 Rode Lijstgenoteerde soort aangetroffen, Brede Waterpest. Deze soort is niet beschermd.

Het Natuurloket maakt melding van enkele beschermde en Rode Lijstsoorten in de betreffende kilometerhokken. Gezien de periode van uitvoering (winter) van het onderzoek in de vorm van een quickscan, bestaat een reële kans dat deze beschermde of Rode Lijstgenoteerde soorten zijn gemist.

Indien tabel 2 of 3 soorten aanwezig zijn, kunnen de werkzaamheden ontheffingsplichtig zijn. Om de werkzaamheden op een juiste wijze te kunnen uitvoeren is het raadzaam nader en gericht floraonderzoek uit te voeren.

4.3 (Broed)vogels

Alle waargenomen en te verwachten vogelsoorten zijn beschermd krachtens de Flora- en faunawet en de Vogelrichtlijn. Ontheffing voor deze diergroep is in de meeste gevallen niet mogelijk.

Dit betekent dat het verstoren, verontrusten, doden en anderszins van vogels en nesten niet is toegestaan. Deze overtredingen zijn mogelijk door het uitvoeren van eventuele inrichtingsmaatregelen.

Voor vogels geldt dat deze tijdens de broedperiode het meest gevoelig zijn voor verstoring. De rest van het jaar zijn zij flexibeler en is de kans op nadelige effecten door de werkzaamheden voor de individuen aanzienlijk minder. Hierdoor is het sterk aan te bevelen buiten het broedseizoen te starten met de werkzaamheden waardoor bij aanvang van het broedseizoen het verstoringeffect op vogels minimaal is.

Globaal kan worden gezegd dat de broedperiode, voor de mogelijk aanwezige soorten, ligt tussen 15 maart en 31 juli.

Zoals reeds in paragraaf 2.3 is aangegeven, is het mogelijk dat het gebied voor enkele vogelsoorten, waarvoor het Vogelrichtlijngebied Neder-Rijn is aangewezen, een foerageergebied vormt. Of de externe werking door de ontwikkeling van het

industrieterrein significant negatieve effecten heeft, kan met deze informatie niet worden aangegeven. Hiervoor zijn nadere verspreidingsgegevens noodzakelijk van de soorten: Kleine Zwaan, Kolgans en Grauwe Gans ('s winters) en Grutto, Wulp en Kievit ('s zomers - broedgebied).

4.4 Herpetofauna

Alle amfibieën en reptielen zijn beschermd krachtens de FF-wet en enkele tevens krachtens de Habitatrichtlijn.

In het gebied zijn tijdens de quickscan geen soorten waargenomen. De mogelijke aanwezigheid van amfibieën en Ringslang (Reptiel) is mogelijk.

De mogelijk aanwezige amfibieën kunnen worden geschaad door graafwerkzaamheden, het dempen van (delen van) sloten, het verwijderen of het aanpassen van ruigtes en beplantingen. Dit laatste geldt met name voor het winterhabitat. Deze werkzaamheden kunnen ontheffingsplichtig zijn. Nader onderzoek naar amfibieën kan uitsluitend geven over aanwezige soorten, aantallen en mogelijke gevolgen van uit te voeren maatregelen.

Nader onderzoek zal zich specifiek moeten richten op de aanwezigheid van Poelkikker, Kamsalamander en Ringslang. De overige te verwachten soorten zijn vrijgesteld van ontheffing.

Bij het natuurloket zijn geen waarnemingen van amfibieën bekend.

In Nederland worden 3 soorten groene kikkers onderscheiden, de Kleine Groene Kikker of Poelkikker (*Rana lessonae*), de Grote Groene Kikker of Meerkikker (*R. ridibunda*) en de hybride, de Middelste Groene Kikker (Bastaard) (*R. klepton esculenta*).

4.5 Zoogdieren

De aangetroffen hollen op het sportcomplex van (Woelmuis - Veldmuis) zijn vrijgesteld van ontheffingen. Daarnaast zijn verschillende zoogdiersoorten mogelijk in het gebied aanwezig zoals verschillende soorten muizen en spitsmuizen, Egel, Konijn, Eekhoorn en kleine marterachtigen als Wezel, Hermelijn en Steenmarter.

De meeste te verwachten zoogdiersoorten staan vermeld op tabel 1 van de FF-wet en zijn derhalve vrijgesteld van ontheffingen voor ruimtelijke ingrepen.

Bij het Natuurloket zijn voor het kilometerhok 157-441 enkele zoogdierwaarnemingen bekend waarvan 2 tabel 2 soorten en 1 tabel 3 soort. Om welke soorten het gaat kan niet met zekerheid worden aangegeven; zeer waarschijnlijk betreft het Steenmarter, Eekhoorn en een vleermuisensoort.

Van de Steenmarter zijn geen verblijfplaatsen in het gebied aangetroffen. Eventuele verblijfplaatsen van deze soort dienen gezocht te worden in het noordelijke deel op erven en houtopstanden.

Aanpassingen in het foerageergebied zijn in veel gevallen niet ontheffingsplichtig. Indien door sloop erven en schuren verdwijnen, dient op deze locaties gericht onderzoek te worden uitgevoerd. Het verwijderen van verblijfplaatsen is ontheffingsplichtig.

Voorgaande voorwaarden voor de Steenmarter gelden eveneens voor Eekhoorns waarvan men de verblijfplaatsen (nesten) aan kan treffen in de parkachtige omgeving in het noordelijke deel van het onderzoeksgebied.

Vleermuizen

Aangezien het gebied, ten noorden van de Homoetsestraat, redelijk geschikt lijkt te zijn voor vleermuizen, kunnen werkzaamheden negatieve effecten hebben op voorkomende vleermuissoorten. Dit geldt met name voor het kappen van bomen (met name laanbeplanting), het slopen van gebouwen en het aanbrengen van verlichting. Deze ingrepen kunnen onheffings- en compensatieplichtig zijn. Indien deze inrichtingsmaatregelen aan de orde zijn, dient nader onderzoek te worden uitgevoerd naar aanwezigheid van en invloeden op vleermuizen; met name Gewone Dwergvleermuis en Laatvlieger.

4.6 Ongewervelden

Het gebied is matig geschikt als voortplantings- en leefgebied voor libellen, vlinders en andere insecten. Het Natuurloket maakt melding van één Rode Lijstgenoteerde dagvlinder. Om welke soort het gaat kan met deze informatie niet worden aangegeven, het betreft echter geen beschermde soort.

Beschermde soorten zijn niet te verwachten aangezien deze groepen veelal erg kritisch zijn aan het biotoop. Nader onderzoek is niet nodig.

4.7 Consequenties tijdens de bouwactiviteiten en de zorgplicht

Tijdens de bouwwerkzaamheden is het mogelijk dat er nieuwe situaties worden gecreëerd voor dieren en planten om zich vestigen. Het verdient aanbeveling om bouw materiaal en eventuele zandhopen slechts korte tijd op te slaan. Hierdoor wordt voorkomen dat dieren en planten zich tijdens de werkzaamheden kunnen vestigen.

Voor alle dier- en plantsoorten, wel of niet beschermd, geldt de algehele zorgplicht.

Naast de aandacht voor beschermde soorten geldt voor alle in het wild levende dieren en planten artikel 2 van de Flora- en Faunawet.

Artikel 2

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

4.8 Natuurbeschermingwet 1998

Het gebied ligt nabij de uiterwaarden van de Neder-Rijn die zijn aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Ontwikkeling van het bedrijventerrein zal geen significant negatieve effecten op deze uiterwaarden uitoefenen. Hierdoor is nader onderzoek in het kader van de Natuurbeschermingswet niet noodzakelijk. De mogelijke effecten op enkele vogelsoorten zoals omschreven in paragraaf 4.3 dienen wel nader onderzocht te worden.

5. Conclusie en aanbevelingen

De aanwezigheid van verschillende beschermde dier- en plantsoorten in het plangebied die bescherming genieten krachtens de Flora- en Faunawet, de Vogel- en Habitatrichtlijn en de Rode Lijst, is voor enkele groepen zeer waarschijnlijk.

Door de inventarisatie uit te voeren in de vorm van een quickscan en in de winter, is het waarschijnlijk dat enkele dier- en plantsoorten zijn gemist. Ook het Natuurloket maakt melding van verschillende beschermde planten en dieren binnen de kilometerhokken waarbinnen het onderzoeksgebied ligt.

Voor een volledige toetsing aan de Flora- en faunawet voor alle (mogelijk) aanwezige dieren en planten dienen enkele groepen nader te worden onderzocht, zie onderstaande tabel.

Soortgroep	volledigheid	aanbeveling
Fora	onvoldoende	nader onderzoek
Vogels	(on)voldoende	nader onderzoek naar enkele specifieke soorten
Amfibieën	onvoldoende	Nader onderzoek
Reptielen	onvoldoende	nader onderzoek Ringslang
Zoogdieren algemeen	(on)voldoende	nader onderzoek (marterachtigen)
Vleermuizen	onvoldoende	nader onderzoek
Ongewervelden algemeen	voldoende	Geen nader onderzoek
Libellen	voldoende	Geen nader onderzoek
Vlinders	voldoende	Geen nader onderzoek

Tabel 1: Volledigheid onderzoek

Voor vogelsoorten zijn ontheffingen (met name in het broedseizoen) niet mogelijk. Gezien de beschermde status van alle vogelsoorten is het sterk aan te bevelen buiten het broedseizoen de werkzaamheden uit te voeren waardoor bij aanvang van het broedseizoen het verstoringeffect op vogels minimaal is. Globaal kan worden gezegd dat de broedperiode, voor de mogelijk aanwezige soorten, ligt tussen 15 maart en 31 juli.

Voor vleermuizen dient te worden opgemerkt dat toename van lichtbronnen en lichtintensiteit op het terrein nadelige effecten hebben voor de aanwezige vleermuizen. Indien verlichting noodzakelijk is, is het van belang te zoeken naar mogelijkheden van lichtmasten met naar beneden gerichte lichtbundels.

Voor een passende natuurtechnische inrichting kan Ecochore Natuurtechniek behulpzaam zijn met ecologisch advies.

Literatuur

- www.natuurloket.nl
- www.minlnv.nl
- Drs. E.J. Weeda et al.; Nederlandse Ecologische Flora - Wilde planten en hun relaties. KNNV-uitgeverij. 2003
- H. Limpen et al.; Atlas van de Nederlandse Vleermuizen - Onderzoek naar verspreiding en ecologie; KNNV-uitgeverij. 1997.
- Verspreidingstabellen RAVON

Bijlage

1. Vogelrichtlijngebied Neder-Rijn

Bijlage 1. Vogelrichtlijngebied Neder-Rijn

(internetsite
Ministerie van LNV)

Begrenzing gebied

Oppervlakte: 3259 ha

Provincies (gemeenten): Gelderland (Wageningen, Renkum, Overbetuwe, Neder-Betuwe, Buren); Utrecht (Amerongen, Rhenen, Wijk bij Duurstede).

Bescherming: Vogelrichtlijn (3259 ha, maart 2004, mei 2003, maart 2000); Habitatrichtlijn (52 ha, mei 2003); IBA (2720 ha, november 1994).

Ligging: Neder-Rijn tussen Heteren en Wijk bij Duurstede.

Code Vogelrichtlijn: NL9802038

Voorkomende soorten Vogelrichtlijn

De aanwijzing als Vogelrichtlijngebied heeft betrekking op de volgende vogelsoorten (soorten gemarkeerd met een sterretje (*) zijn zg. 'kwalificerende soorten' waarvoor het gebied is geselecteerd als Vogelrichtlijngebied):

- Fuut
- Aalscholver
- Kleine Zwaan*
- Kolgans*
- Grauwe Gans
- Brandgans
- Smient
- Krakeend
- Pijlstaart
- Slobeend
- Tafeleend
- Kuifeend
- Nonnetje
- Porseleinhoen (broedvogel)
- Kwartelkoning (broedvogel)*
- Meerkoet
- Kievit
- Grutto
- Wulp
- IJsvogel (broedvogel)
- Oeverzwaluw (broedvogel)

De voor dit Vogelrichtlijngebied vermelde vogelsoorten zijn ontleend aan de nota van toelichting bij het aanwijzingsbesluit (paragrafen 4.1 en 4.2). Het betreft de soorten waarvoor het gebied blijkens aantalsgegevens uit de periode 1993-97 is aangewezen als Vogelrichtlijngebied. In geval van verschillen tussen bovenstaande opsomming en de nota van toelichting en is de laatste doorslaggevend. Voor al deze vogelsoorten worden momenteel per gebied instandhoudingsdoelen opgesteld.

Gebiedsbeschrijving

Het gebied betreft de Neder-Rijn met uiterwaarden tussen Heteren en Wijk bij Duurstede. De uiterwaarden bestaan uit (agrarische) graslanden, verspreide akkers, verspreide bosjes, ontgrondingsgaten, wateren en moerasgebiedjes.

Voordat er dijken bestonden stroomden Rijn en Maas ongestoord naar zee. De mens vestigde zich op de zandige oeverwallen langs de rivier. De ruige moerassen in de kommen werden lange tijd niet of nauwelijks bewoond. Met de aanleg van de eerste dijken veranderde het riviersysteem grondig.

Grote gebieden stonden niet langer bloot aan regelmatig terugkerende overstromingen. De uiterwaarden ontstonden. Het agrarisch gebruik nam steeds toe, zodat het bos verdween.

De rivierbedding heeft een breedte van 200 tot 250 meter. Het winterbed varieert in breedte van 500 meter bij Rhenen tot maximaal twee kilometer bij Amerongen. De noordoever van de Neder-Rijn vormt met de zuidwestelijke uitlopers van de Utrechtse Heuvelrug een ecologische eenheid. Voorbeelden zijn de Blauwe Kamer onderaan de Grebbeberg, de Elster buitenwaarden die grenst aan Plantage Willem III, en de Amerongse Bovenpolder aan de voet van de Amerongse Berg. Deze polder is een open gebied en wordt gezien als een van de belangrijkste Utrechtse uiterwaarden. Belangrijke Gelderse uiterwaarden zijn: Bovenste Polder onder Wageningen en Schoutenwaard.

De speciale beschermingszone vervult een belangrijke rol als ecologische verbinding. In het oosten sluit hij aan op de natuurgebieden in de Gelderse Poort en langs de IJssel. In het noorden sluit hij aan op de Veluwe en Utrechtse Heuvelrug.

Betekenis Vogelrichtlijn

Neder-Rijn kwalificeert als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn vanwege het voorkomen van drempeloverschrijdende aantallen van de kleine zwaan en kolgans die het gebied benutten als overwinteringsgebied en/ of rustplaats. Het gebied kwalificeert tevens omdat het behoort tot één van de vijf belangrijkste broedgebieden voor de kwartelkoning in Nederland. Daarnaast is het aangewezen gebied ook van betekenis voor een aantal andere vogelsoorten die er in behoorlijke aantallen voorkomen. Andere soorten van bijlage I waarvoor het gebied van betekenis is, zijn porseleinhoen, ijsvogel (broedvogels); brandgans, nonnetje (niet-broedvogels). Andere trekkende vogelsoorten waarvoor het gebied van betekenis is als broedgebied, overwinteringsgebied en/ of rustplaats: fuut, aalscholver, grauwe gans, smient, krakeend, pijlstaart, slobbeend, tafeleend, kuifeend, meerkoet, kievit, grutto, wulp en oeverzwaluw (broedvogel). De biotopen van deze zogenaamde begrenzingsoorten hebben mede de begrenzing van het gebied bepaald.

Vogelgebruik gebied

Kleine zwaan en kolgans gebruiken de uiterwaarden als voedselgebied met zwaartepunten in de Bovenpolder bij Wageningen en Schoutenwaard (kleine zwaan) en tussen Amerongen en Wijk bij Duurstede (kolgans, brandgans). Slaapplaatsen zijn gelegen in de Bovenpolder (kribvakken) en de Schoutenwaard (kleine zwaan) en bij Maurik (kolgans). Fuut, aalscholver, meerkoet en diverse eendensoorten komen verspreid over het gehele gebied voor, hoewel de vis- en benthoseters vooral worden aangetroffen tussen Heteren en Rhenen. Kuifeend en tafeleend rusten overdag op de grotere plassen in de uiterwaarden en rond de stuwen, terwijl 's nachts tussen de kribben op de rivier wordt gevoerageerd. Geïnde uiterwaarden hebben een grote aantrekkingskracht op krakeend, pijlstaart en slobbeend die verder grotendeels beperkt zijn tot de ondiepe plassen in het gebied. In het voorjaar heeft ook de grutto een voorkeur voor ondergelopen land (o.a. Schoutenwaard). Kievit en wulp komen in het winterseizoen in de graslanden van de uiterwaarden voor. Het aangewezen gebied is verder nog één van de weinige graslandgebieden van Nederland waar nog jaarlijks broedterritoria van de kwartelkoning worden vastgesteld. Territoria van deze soort worden voornamelijk aangetroffen in de Wageningse Uiterwaarden, Blauwe Kamer (Rhenen) en de Amerongse Bovenpolder.

